

Voorzitter

aanstaande donderdag aan de orde worden gesteld.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Ik geef het woord aan de heer Rijpstra.

De heer **Rijpstra** (VVD): Voorzitter. De vorige week vond een gesprek plaats tussen moslimorganisaties, de minister-president en de minister voor het Grote Steden- en Integratie-beleid. Ook hebben jongeren met een voornamelijk islamitische achtergrond een brief aangeboden, waarin zij het betreuren dat terrorisme en moslims sinds de aanslagen in de VS vaak in één adem worden genoemd. Het is een goed initiatief van het kabinet geweest om dit gesprek aan te gaan. Mede namens de fracties van PvdA, CDA, D66, GroenLinks, ChristenUnie, SP en SGP vraagt mijn fractie om een brief waarin het kabinet zijn bevindingen naar aanleiding van dit gesprek beschrijft en aangeeft welke conclusies het hieraan verbindt.

De **voorzitter**: Ik stel voor, dit gedeelte van het stenogram door te geleiden naar het kabinet.

Daartoe wordt besloten.

Aan de orde zijn de **stemmingen** in verband met het wetsvoorstel **Wijziging van de Visserijwet 1963 (natuurbelangen en zeevisserij) (27205)**.

(Zie vergadering van 12 september 2001.)

De artikelen I en II en de beweegreden worden zonder stemming aangenomen.

In stemming komt het wetsvoorstel.

De **voorzitter**: Ik constateer dat dit wetsvoorstel met algemene stemmen is aangenomen.

Aan de orde zijn de **stemmingen** in verband met het wetsvoorstel **Wijziging van de Wet op het primair onderwijs, de Wet op de expertisecentra en de Wet op het voortgezet onderwijs in verband met het uitwerken van taalondersteuning en het vastleggen van de eisen om taalondersteuning van allochtone leerlingen te geven (27682)**.

(Zie vergadering van 13 september 2001.)

Onderdeel A van artikel I wordt zonder stemming aangenomen.

In stemming komt het amendement-Lambrechts/Cornielje (stuk nr. 6, I).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, D66, de VVD en het CDA voor dit amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat het is aangenomen.

Ik stel vast dat door de aanneming van dit amendement het andere op stuk nr. 6 voorkomende amendement als aangenomen kan worden beschouwd.

In stemming komt het gewijzigde amendement-Lambrechts/Cornielje (stuk nr. 8, I).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van GroenLinks tegen dit gewijzigde amendement hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

Ik stel vast dat door de aanneming van dit gewijzigde amendement het andere op stuk nr. 8 voorkomende gewijzigde amendement als aangenomen kan worden beschouwd.

Onderdeel B, zoals het is gewijzigd door de aanneming van het amendement-Lambrechts/Cornielje (stuk nr. 6, I) en het gewijzigde amendement-Lambrechts/Cornielje (stuk nr. 8, I), wordt zonder stemming aangenomen.

Onderdeel C wordt zonder stemming aangenomen.

Het gewijzigde artikel I wordt zonder stemming aangenomen.

Onderdeel A van artikel II wordt zonder stemming aangenomen.

Onderdeel B, zoals het is gewijzigd door de aanneming van het amendement-Lambrechts/Cornielje (stuk nr. 6, II) en het gewijzigde amendement-Lambrechts/Cornielje (stuk nr. 8, II), wordt zonder stemming aangenomen.

Onderdeel C wordt zonder stemming aangenomen.

Het gewijzigde artikel II wordt zonder stemming aangenomen.

De artikelen III en IV en de beweegreden worden zonder stemming aangenomen.

In stemming komt het wetsvoorstel.

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van GroenLinks tegen dit wetsvoorstel hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat het is aangenomen.

De vergadering wordt enige ogenblikken geschorst.

Aan de orde is het debat naar aanleiding van een algemeen overleg op 13 september 2001 over **het Pachtnormenbesluit**.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Depla, die zijn maidenspeech zal houden.

□

De heer **Depla** (PvdA): Voorzitter. Dit is een bijzonder moment. Als je namelijk afscheid neemt, wordt meestal als eerste door de voorzitter van de Tweede Kamer het onderwerp van je maidenspeech gememo-reerd. In dit geval gaat het om de vaststelling van de maximale pachtprizen.

Op 13 september hebben wij met de staatssecretaris van gedachten gewisseld over de vaststelling van de pachtprizen. Op basis van een afweging tussen pachters en verpachters stelt de wetgever iedere drie jaar vast hoeveel de pachtprizen mogen stijgen. De regering stelt 20% voor, maar de PvdA komt op basis van dezelfde afweging uit op een ander percentage.

Depla

Wij gaan uit van de rol van de wetgever die de belangenafweging voor haar rekening moet nemen. Wij houden er geen rekening mee dat de overheid zelf verpachter is en in dit geval de pet van een huisbaas die zijn eigen huurprijzen vaststelt kan opzetten. Wij kijken bij uitstek naar de afweging tussen de belangen van de pachter en de verpachter. De regering onderschat in dit geval de rendementsstijgingen van de verpachter. Bij de berekening van het rendement wordt namelijk alleen naar de opbrengst als percentage van de grondprijs gekeken, terwijl in dezelfde periode het rendement van de verpachter in onze ogen fors is gestegen omdat ook de grondprijzen gestegen zijn. Wij menen dat zowel de vermogensstijging als de inkomsten uit de pacht opbrengst bekeken moeten worden. Dat is het rendement van de verpachter. In die zin hebben de verpachters de laatste jaren een behoorlijke rendementsstijging gehad.

De pachter, de huurder van de grond, heeft de laatste tijd weinig rendementsontwikkeling gekend. Wij willen dus tot een andere afweging dan de regering komen, waarbij wij denken aan een aanpassing met 15%. Om dit te onderstrepen, dien ik samen met de heer Rietkerk de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de regering een verhoging wenst van de pachtnormen voor los land voor de periode van 1 november 2001 tot en met 31 oktober 2004 van maximaal 20%, met een maximale verhoging van f 150 per hectare (Pachtnormenbesluit 1995; Trcnr. 2001/6047);

constaterende dat de regering de eerder geformuleerde beleidsdoelstelling van 2% rendement van de vrije marktwaarde voor de verpachters inmiddels als onhaalbaar acht;

overwegende dat een wijziging van de pachtnormen mede beoordeeld moet worden in het kader van het behoud en de ontwikkeling van de leefbaarheid van het platteland;

voorts overwegende dat de grondprijzen en daarmee de vermogens van de verpachters in de afgelopen jaren zeer sterk zijn gestegen en de inkomensontwikkelingen in de agrarische sector zijn achtergebleven;

van mening dat de regering met haar voorstel in de afweging van de belangen van verpachters en pachters te weinig recht doet aan de pachters;

verzoekt de regering, de pachtnormen niet met 20% met een maximum van f 150, maar met 15% en een maximum van f 125 aan te passen en hiertoe het Pachtnormenbesluit te wijzigen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Depla en Rietkerk. Naar mij blijkt, wordt zij voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 2 (27924).

Ik maak van de gelegenheid gebruik, als eerste de heer Depla met zijn maidenspeech te feliciteren. Ik hoop dat het nog heel lang duurt voordat een Kamervoorzitter zegt: mijnheer Depla, heel lang geleden begon u met de Pachtwet. Hartelijk gefeliciteerd!

De vergadering wordt enige ogenblikken geschorst.

De heer **Ter Veer** (D66): Mijnheer de voorzitter. Na u is nu aan mij de eer te beurt gevallen om, ongetwijfeld namens alle collega's, de heer Depla te feliciteren met zijn maidenspeech en hem hier een heel lang, plezierig en vruchtbaar parlementair functioneren te mogen toewensen. Wat is er nu mooier dan dat je het met elkaar oneens bent, want dat hoort soms toch ook bij één van de wezenskenmerken van de democratie!

Dat, mijnheer de voorzitter, brengt mij bij het inhoudelijk reageren op het onderwerp van het VAO Pacht. De fractie van D66 is het oneens met de stellingname van de PvdA, die kennelijk, blijkens de ondertekening van de motie, ook die van het CDA is. De fractie van D66 is van mening dat pacht een rendement moet opleveren dat zodanig is, dat er voor de verpachter reden is om met het

beschikbaar stellen van zijn grond door te gaan, ook op langere termijn. De fractie van D66 keek dan ook met genoegen uit naar het rapport dat de commissie-Leemhuis rondom dit punt uitbracht. Wij verheugen ons op de discussie die wij meer ten principale over dit onderwerp zullen hebben.

Er is natuurlijk heel veel discussie mogelijk over het nu voorliggende besluit, maar op één onderdeel ben ik het in ieder geval oneens met de heer Depla, namelijk waar deze suggereert dat er een soort automatisme is als zou de grondprijs steeds stijgen, waardoor er een pseudo-rendement voor de verpachter zou zijn. In de eerste plaats houdt op dit moment de grondprijs op met te stijgen, zo kunnen wij in ieder geval vernemen in het land, zij het misschien nog niet uit de statistieken. Daarnaast is de stijging van de grondprijzen een denkbeeldig rendement, omdat immers de Pachtwet het pachtcontract in beton heeft gegoten, zodat van het daadwerkelijk incasseren van de grondprijsstijging vaak geen sprake kan zijn.

Kortom, wij zijn het eens met het voorstel dat de staatssecretaris ons heeft voorgelegd, maar oneens met de redenering van de PvdA-fractie, ook waar deze zegt dat er in de landbouw zo weinig wordt verdiend en dat daarom de pachtprijs niet omhoog mag. Nee, in dat opzicht konden wij ons meer vinden in het pleidooi dat minister-president Kok vorige week hield, toen hij zei dat wij de vraag onder ogen zouden moeten zien of voedsel in dit land niet te goedkoop is. Welaan, als wij eens in die richting de oplossing zouden zoeken: voedsel wordt duurder, de producent krijgt een hoger deel van de gulden die de consument bij de kassa achterlaat en vervolgens kan de pachtprijsverhoging onverkort doorgaan. Daarmee is dan ook deze staatssecretaris vrij van problemen.

De heer **Rietkerk** (CDA): Het is plezierig dat u nu in het vervolg wel meedoet, want wij hadden u tijdens het algemeen overleg node gemist. De vraag is of u op de hoogte bent van de LEI-cijfers die vanaf 1998 tot 2001 de feiten weergeven over de gezinsinkomens in de melkveehouderij en de akkerbouw. Daaruit blijkt dat er sprake is van een achteruitgang van deze inkomens van wel zo'n f 10.000 per bedrijf.

Ter Veer

De heer **Ter Veer** (D66): Ja, maar dat is toch geen argument om de langetermijnredenering die ik heb neergelegd, te verlaten? Integendeel. Ja, laat u zich nu even souffleren door de heer Atsma; dan krijgen wij misschien weer een nieuw argument, want twee kunnen altijd meer dan één. Laten wij het er echter over eens zijn dat ik die cijfers heel goed ken en dat ik ook heel veel contacten heb in de melkveehouderij, zodat ik precies weet hoe in 2001 de prognoses ervoor staan.

□

De heer **Rietkerk** (CDA): Mijnheer de voorzitter. Tijdens het algemeen overleg hebben wij met elkaar, en met de staatssecretaris, de standpunten gewisseld over het pachtbeleid. Dat ga ik hier nu niet overdoen. Wat centraal stond in onze bijdrage, is de sociaal meedenkende overheid, ook als het gaat om de inkomensposities. Wat dat betreft heb ik zo-even al gewezen op de inkomensposities gedurende de afgelopen jaren in de akkerbouw en de melkveehouderij. Daarom hebben wij de motie mede kunnen ondertekenen. Desondanks heb ik nog een vraag over de positie van de verpachters. Tijdens het algemeen overleg is de vermogensrendementsheffing aan de orde geweest. Kan de staatssecretaris bezien of in de praktijk de verpachte waarde in het economisch verkeer gerelateerd kan worden aan de directe netto pachtopbrengst? De staatssecretaris zei tijdens het algemeen overleg dat zij overleg voerde met staatssecretaris Bos. Zoals ik heb laten blijken, was ik daar gelukkig mee. Kan de staatssecretaris de Kamer inzicht verschaffen in de resultaten van het overleg waar het gaat om de termijnen en de fiscale effecten en in het bijzonder de positie van de verpachters?

□

Staatssecretaris **Faber**: Voorzitter. Ik kan de heer Depla melden dat het eerste onderwerp waarover je in de Kamer spreekt, je eeuwenlang in het geheugen zit, of je nu Kamerlid bent of bewindspersoon. Omdat mijn eerste algemeen overleg drie jaar geleden over de pachtnormen ging, weet ik er alles van. Vanuit de kennis die nu reeds drie jaar is opgeslagen, zal ik de Kamer antwoorden. Toen, in 1998, evalueerden wij de afspraak uit

1995 om de pachtprijs in drie stappen te verhogen. Die stappen zouden plaatsvinden in 1995, 1998 en 2001, zodanig dat de prijzen in 2001 zouden liggen op 2% van de vrije verkeerswaarde. Toen bleek dat in de periode 1995-1998 de grondprijzen met ruim 20% waren gestegen en de prijzen maar doorstegen, hebben wij al geconstateerd dat het wel eens lastig zou kunnen worden om in 2001 bij die 2% vrije verkeerswaarde uit te komen. Kamer en regering bleken daar het grootste gelijk van de wereld in te hebben.

Dat was een van de redenen waarom er een commissie in het leven is geroepen om het fenomeen pacht nog eens goed onder de loep te nemen. Wanneer wij hadden vastgehouden aan de afspraak die gezamenlijk door Kamer en regering is gemaakt om in 2001 te komen tot 2% van de vrije verkeerswaarde, zouden wij nu de prijzen met meer dan 50% moeten verhogen, hetgeen irreal zou zijn, zeker gelet op de inkomensontwikkelingen in de agrarische sector. Om in ieder geval in enige mate tegemoet te komen aan eerdergenoemde afspraak en rekening houdend met de stijging van de grondprijzen in de afgelopen drie jaar, namelijk 33%, is het mijns inziens heel reëel om uit te gaan van een prijsstijging van 20%. Aanvankelijk heb ik ingezet op 25%, hetgeen ik gelet op de grondprijsstijging en andere ontwikkelingen ook reëel vond, maar gelet op alle reacties die daarop gekomen zijn, onder andere in relatie tot de inkomensontwikkeling in de agrarische sector, heb ik besloten om uit te gaan van 20%. Waar het gaat om het zoeken van evenwicht tussen de belangen van de verpachter en die van de pachter, vind ik dat een alleszins redelijk percentage. De regering houdt daarbij overigens geen rekening met het feit dat zij zelf gronden in eigendom heeft. Het gaat om een relatieve en tegelijkertijd evenwichtige vergelijking tussen de belangen van de pachter en de verpachter. Ook tijdens het algemeen overleg heb ik gezegd, na overleg met staatssecretaris Bos, dat er in de belastinghervorming bij de vermogensheffing rekening is gehouden met de belangen van de verpachter. Er wordt namelijk gerekend met een pachtopbrengst van 2% van de vrije verkeerswaarde. Aangezien wij dat bij lange na niet halen, wordt er al minder met de belangen van de

verpachter rekening gehouden ten gunste van de belangen van de pachter. De heer Rietkerk heeft gevraagd of ik bij dit onderwerp al verder ben gekomen met staatssecretaris Bos. Wij zijn beiden echter nog steeds van mening – hij gaat daar nog meer over dan ik – dat er op dit punt geen enkele reden is om de belastingwetgeving aan te passen, zeker niet een wetgeving die er nog maar zo kort is. Volgens ons blijft het reëel om de belangen van de verpachter daarin een rol te laten spelen.

Alles overwegende moet ik het aannemen van de motie ontraden. Daarbij merk ik nog op dat het voorstel van een maximale stijging met 15% en een maximum van f 125 wel erg ridicuul is. Het maximum is nu f 120. Een verhoging van het absolute maximum van het pachtbedrag met 15% zou neer moeten komen op f 140, wat ik zeer reëel vind. Ik wil dit de Kamer, als zij van mening is dat 20% toch te hoog is, in overweging meegeven.

De heer **Depla** (PvdA): Ik volg eigenlijk precies de redenering in uw brief. U komt zelf uit op f 150 door te stellen dat de gemiddelde pachtprijs ongeveer f 775 per hectare bedraagt en 20% daarvan te nemen. Ik heb zelf 15% genomen van diezelfde f 775 en kom dan op f 125 uit.

Staatssecretaris **Faber**: Als u zo rekent komt u zelfs onder de f 120 uit. Dat zou nog ridiculer zijn. Ik heb het ook goed uitgerekend.

De heer **Depla** (PvdA): Ik heb uw systematiek gekozen. Dat is dan toch niet zo ridicuul.

Staatssecretaris **Faber**: Het is ridicuul omdat je dan bij de maximumwaarde op zo'n laag bedrag uitkomt. Er moet dan ook een andere rekensom worden gemaakt. Als je de prijzen met maximaal 15% wilt verhogen – nogmaals ik ben daar niet voor en ontraad de motie – is het raar om de verhoging van de maximale pacht zelfs onder die 15% te stellen.

De heer **Rietkerk** (CDA): In de toelichting op het Pachtnormenbesluit koppelt de staatssecretaris het maximum van f 150 aan 20% van de werkelijk betaalde gemiddelde pachtprijs. Dan kom je

Faber

inderdaad rond die *f* 120 uit. Neemt zij daar nu afstand van, of het nu gaat om 20% of 15%?

Staatssecretaris **Faber**: Het kabinet heeft gezocht naar een reëel percentage om te komen tot een maximumstelling en is daarbij uitgekomen op 20% van de gemiddelde pachtprijs. Dat percentage had veel hoger kunnen zijn, bijvoorbeeld als uitgegaan was van de hoogste pachtprizen. Heel bewust is ervoor gekozen om dat niet te doen. Ik vind het onverstandig om diezelfde formule nu te hanteren, omdat het maximumbedrag dan veel te laag wordt. Ik ben het echter met de heer Depla eens dat verschillende berekeningen mogelijk zijn.

De heer **Depla** (PvdA): Ik hanteer dezelfde rekensom als de staatssecretaris, daarbij uitgaand van consistent beleid. Als er dan wordt voorgesteld om het percentage op 15 te stellen, is mijn vraag of wordt uitgegaan van die consistente rekenmethode. Ik begrijp van de staatssecretaris dat zij dan een andere rekenmethode hanteert, omdat anders uitgekomen wordt op een onredelijk laag bedrag. Dat is duidelijk.

Staatssecretaris **Faber**: Ik ben blij dat ik die duidelijkheid heb kunnen geven.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Over de ingediende motie zal aanstaande dinsdag worden gestemd.

De vergadering wordt enkele minuten geschorst.

Aan de orde is de behandeling van:
- **het wetsvoorstel Uitvoering van de Verordening (EG), nr. 718/1999, van de Raad van de Europese Unie van 29 maart 1999 betreffende het beleid ten aanzien van de capaciteit van de communautaire binnenvaartvloot met het oog op de bevordering van het vervoer over de binnenvaartwateren (PbEG L 90) (Wet capaciteitsbeheersing binnenvaartvloot) (27634).**

De algemene beraadslaging wordt geopend.

□

De heer **Herrebrugh** (PvdA): Voorzitter. Op zichzelf is het voorliggende wetsvoorstel niets meer dan de implementatie van een verordening van de Raad van de Europese Unie. In zoverre is er vanuit de voorbehandeling die in het vooroverleg met de minister heeft plaatsgevonden, geen reden tot opmerkingen. Wij hebben een aantal vragen gesteld, die in de nota naar aanleiding van het verslag bijna afdoende zijn beantwoord.

Er blijft ons slechts een vraag bezighouden. Wat zal vanaf het moment dat we geen marktregulering meer hebben – na 29 april 2003 – het beleid van de minister zijn als uit de specifieke deelsector het verzoek komt om het crisisregime in de binnenvaart of een deel van de binnenvaart weer in te roepen? Ik verwijs naar de discussie die we in de marge van het overleg met de minister bijna een jaar geleden hadden bij de Transportraad. Het Tankvaartoverleg Nederland had de minister toen opgeroepen om het crisisregime in de tankvaart weer in te roepen. Wij hebben daar sindsdien niets meer van gehoord. Dat is geen wonder. De situatie in deze binnenvaartsector is inmiddels zodanig verbeterd dat er, naar ik begrepen heb, een dreigende golf van nieuwbouw in binnenvaart-tankers op ons afkomt.

Stel dat een sector op basis van wat zij in een conjuncturele situatie ernstige marktverstoring vindt, aan de minister vraagt om het crisisregime in te roepen, wat zou de minister dan zeggen? Er is op dit moment sprake van een evenwicht in de markt. Er is geen versturende overcapaciteit aanwezig dank zij diverse rondes van sloopregelingen. Als een sector of deelsector zijn eigenbelang ondergraaft door in grotere mate bij te dragen aan de zich dan voordoende overcapaciteit, zou het bijzonder merkwaardig zijn om dan van de overheid ingrijpen te vragen voor marktregulering.

Is de minister van mening dat na 29 april 2003 iedere sector in de binnenvaart hetzelfde behandeld moet worden als elke andere normale marktsector? Is zij van mening dat er geen sprake kan zijn van een capaciteitsregulering in de aanschaf van productiemiddelen? Wij hebben die ook niet voor de productie van vrachtauto's,

zeeschepen of vliegtuigen. Betekent een normaal bedrijfseconomisch regime ook in de binnenvaart dat vanaf 1 mei 2003 iedere sector zelf in de markt moet bezien of de planning van productiemiddelen wel of niet uitkomt?

□

De heer **Van den Berg** (SGP): Voorzitter. De heer Stellingwerf laat zich verontschuldigen wegens een dringende verplichting elders op dit moment. Ik zal mede namens de ChristenUnie het woord voeren.

Voorzitter. Wij kunnen constateren dat de binnenvaart weer op de politieke agenda staat. Mijn fractie vindt dat buitengewoon belangrijk, gezien de bijdrage die de binnenvaart kan leveren in de oplossing van de totale mobiliteitsproblematiek. De minister heeft aan het feit dat de binnenvaart weer zo hoog op de agenda staat een belangrijke bijdrage geleverd door middel van de recente internationale binnenvaart-conferentie. Wij hebben daar veel waardering voor. Wij hebben met genoegen kennisgenomen van de lovende woorden die de minister in dat kader over de binnenvaart en richting binnenvaart heeft gesproken. Nu hopen wij maar dat deze woorden ook tot daden in eigen land leiden. Wij zullen daar zeker bij de behandeling van de begroting en het MIT op terugkomen. Onze fracties hebben nog niet de indruk dat dit al echt is vertaald naar de plannen voor het komende jaar, maar daar praten wij nu niet over. Wij spreken nu over een wetsvoorstel dat door middel van capaciteitsbeheersing een bijdrage kan leveren aan een economisch gezonde binnenvaartsector en dat is van groot belang.

In het algemeen kunnen de fracties die ik nu vertegenwoordig wel uit de voeten met dit wetsvoorstel, maar bij ons leeft nog een aantal vragen. Aandacht voor de capaciteitsbeheersing blijft volgens ons nodig omdat het inherent is aan de binnenvaartvloot dat deze steeds weer naar overcapaciteit lijkt te groeien, met alle consequenties van dien, zoals veroudering en hogere vrachtprijzen. In dit opzicht kent het wetsvoorstel twee hoofdelementen. In de eerste plaats wordt de verplichting tot het betalen van een bijdrage als men scheepsruimte toevoegt, in fasen afgebouwd. In de tweede plaats wordt gestipuleerd dat